

Vergadering van de gemeenteraad van 25 maart 2015

Portefeuillehouder : H.A. Litjens
P.P.H. Sterk

Behandelend ambtenaar : Ingrid Willems

Nummer raadsvoorstel: RAD-001084

Doorkiesnummer : (0495) 575 000

Agendapunt: 18

ONDERWERP

Inbrengen wensen en bedenkingen omtrent een eventuele fusie Risse - Westrom

VOORSTEL COLLEGE

1. Kennis te nemen van het rapport Berenschot d.d. 05-01-2015 (met aangepaste bijlage 5 d.d. 12 februari 2015) inzake het "Onderzoek eventuele fusie Westrom en De Risse".
2. Uw wensen en bedenkingen over de door het college geformuleerde voorwaarden voor een eventuele fusie tussen De Risse en Westrom aan het college kenbaar te maken.
3. Uw eventuele overige wensen of bedenkingen ten aanzien van een eventuele fusie tussen De Risse en Westrom kenbaar te maken aan het college.

AANLEIDING EN DOELSTELLING

In 2012 is de regio Midden-Limburg door het Rijk aangewezen als een van de vijfendertig zelfstandige arbeidsmarktregio's in Nederland. In de arbeidsmarktregio Midden-Limburg is inmiddels een gezamenlijk arbeidsmarktbeleid opgesteld en wordt dit beleid ook gezamenlijk uitgevoerd. Als aanvulling hierop wordt ook de Participatiewet in gemeenschappelijkheid geïmplementeerd. Dit heeft een forse invloed op de sociale werkvoorziening in de regio, die op dit moment ingevuld wordt door twee gemeenschappelijke regelingen: Westrom en De Risse. Westrom voert namens de gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond diverse regelingen op het gebied van gesubsidieerde arbeid uit voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij voornamelijk om de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet werk en bijstand (Wwb), die inmiddels zijn opgegaan in de Participatiewet. De Risse zet zich ook in voor deze doelgroepen maar dan voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. Beide bedrijven houden zich ook bezig met re-integratie, waarbij dit bij De Risse gebeurt via deelneming in Werk.Kom.

Anticiperend op de ontwikkelingen in het sociaal domein hebben de besturen van beide Sw-bedrijven Westrom en De Risse in 2013 opdracht gegeven tot het uitvoeren van een extern onderzoek naar de meerwaarde van een mogelijke fusie tussen Westrom en De Risse. Dit onderzoek is uitgevoerd door Deloitte in het najaar van 2013. Deze rapportage heeft met name inzicht gegeven in de mogelijke financiële voordelen van een fusie. Het rapport van Deloitte is eind 2013 voorgelegd aan de raden van de betrokken gemeenten. Naar aanleiding hiervan is besloten een vervolgonderzoek uit te laten voeren waarbij de gemeenten de rol van opdrachtgever vervullen. Voor dit onderzoek hebben de raden, daartoe uitgenodigd door de colleges, randvoorwaarden en aandachtspunten meegegeven. Dit vervolgonderzoek is, onder regie van de

stuurgroep regionaal arbeidsmarktbeleid, uitgevoerd door bureau Berenschot, dat begin januari 2015 zijn eindrapport heeft opgeleverd.

Het Algemeen Bestuur van De Risse heeft het rapport Berenschot vrijgegeven voor bespreking in college en gemeenteraad. Bij deze leggen wij het rapport aan uw raad voor.

Hierbij is het volgende van belang: in zijn rapport heeft Berenschot geadviseerd om beide SW-bedrijven niet formeel te laten 'fuseren', maar om de Westrom-gemeenten 'te laten toetreden' tot de GR van de Risse. Voor de Risse-gemeenten heeft dit tot gevolg dat de colleges zelfstandig een besluit zou kunnen nemen over het al dan niet laten toetreden van de Westrom-gemeenten. In artikel 33 van de GR is namelijk geregeld:

"Andere gemeenten kunnen tot deze regeling toetreden bij besluit van het college van burgemeester en wethouders van de betreffende gemeenten, indien het algemeen bestuur hiertegen geen bezwaar heeft".

Formeel hebben de gemeenteraden van Cranendonck, Nederweert en Weert derhalve geen zeggenschap. Het college vindt dit niet wenselijk. Gezien de reikwijdte van het dossier, de maatschappelijke en financiële gevolgen en verantwoordelijkheden, stellen wij uw raad bij deze op grond van artikel 169 lid 4 Gemeentewet in de gelegenheid om vóór de besluitvorming uw wensen en bedenkingen ten aanzien van de toetreding van de Westrom-gemeenten ter kennis van het college te brengen.

Deze procedure wijkt af van de Westrom, waar de bevoegdheid hiervoor formeel bij de gemeenteraden ligt.

PROBLEEMSTELLING

Consequenties Participatiewet

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet is erop gericht om mensen, naar vermogen, zo regulier mogelijk werk te laten verrichten. Hiermee wordt beoogd arbeidsparticipatie te bevorderen en te besparen op de uitkeringslasten van de gemeenten. De belangrijkste consequenties van de Participatiewet zijn:

- Afschaffing van de huidige Wsw: nieuwe instroom van Sw'ers is vanaf 1 januari 2015 niet meer mogelijk. Personen die al een Wsw-plek hebben behouden deze.
- De Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten) wordt aangescherpt: toegang tot de Wajong is alleen nog mogelijk voor hen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Anderen komen onder de Participatiewet te vallen.
- Loonkostensubsidie: binnen de Participatiewet worden werkgevers gecompenseerd voor het verschil tussen de loonwaarde van de werknemer op basis van het minimumloon en de daadwerkelijke loonwaarde.
- Gemeenten krijgen minder geld voor re-integratie (Participatiebudget) en de rijkssubsidie voor de Sw daalt, waardoor gemeenten meer moeten bijdragen aan de uitvoering van de Sw.
- Garantiebanen: werkgevers stellen zich garant voor 100.000 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking, de overheid voor 25.000. Gebeurt dit niet, dan volgt een quotum met boete (afspraken gemaakt door het kabinet in het sociaal akkoord).
- Beschut werk blijft: ook in de Participatiewet blijft beschut werk mogelijk (maximaal 30.000 plekken landelijk) door een dienstbetrekking bij de gemeente of bij werkgevers. Gemeenten bepalen de verdere invulling zelf.

Samengevat legt de nieuwe wetgeving prikkels bij alle partijen:

- Bij gemeenten: de budgetten gaan omlaag, het belang om mensen uit een uitkering of voorziening te laten stromen wordt groter.
- Bij werkzoekenden: burgers komen niet meer in aanmerking voor de Wsw of Wajong, maar alleen voor een bijstandsuitkering, tenzij ze (eventueel met loonkostensubsidie) bij een reguliere werkgever gaan werken. Bovendien zorgt de Wet Wwb-maatregelen, die ook op 1 januari 2015 is ingegaan, dat het verschil tussen wel en niet werken groter wordt.
- Bij werkgevers: de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten bevorderen dat werkgevers arbeidsbeperkten in dienst nemen. Gebeurt dat niet, dan wordt het quotum (5% van het personeelsbestand) uit deze wet met bijbehorende boetes in werking gesteld.

Berenschot schetst dat deze ontwikkeling vergt dat werkgevers, gemeenten, UWV en Sw-bedrijven nauw gaan samenwerken om mensen uit de doelgroep van de Participatiewet zo regulier mogelijk te plaatsen. Werkgevers willen hierbij één aanspreekpunt en willen niet benaderd worden door verschillende (publieke) organisaties, met verschillend instrumentarium en verschillende voorwaarden.

Eind 2014 heeft het kabinet in een algemene maatregel van bestuur ook vastgelegd dat er per arbeidsmarktregio een bestuurlijk netwerk wordt opgezet, dat in 2015 onder meer de afspraken uit het sociaal akkoord en de instrumenten van de Participatiewet in regionaal verband gaat uitvoeren: de zogenaamde regionale Werkbedrijven. De samenwerking die in Midden-Limburg al op het gebied van arbeidsmarktbeleid bestaat, wordt hiermee ook wettelijk vastgelegd en verder uitgebouwd.

De gemeenten in Midden-Limburg hebben op deze ontwikkeling al geanticipeerd met de regionale visie 'Werken naar vermogen in Midden-Limburg', die de uitgangspunten voor de werkgeversdienstverlening bepaalt. Deze benadering is door de sub-regio Roermond in overleg met UWV uitgewerkt in het Werkgeversservicepunt Roermond en in de sub-regio Weert in het project Werk.Kom.

Tevens is besloten de stuurgroep regionaal arbeidsmarktbeleid Midden-Limburg uit te breiden met een vertegenwoordiger van werkgevers- en van werknemersorganisaties, waarmee de basis is gelegd voor de opzet van het regionaal Werkbedrijf.

Wat betekent dit voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening(Wsw)

De Participatiewet heeft ingrijpende gevolgen voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), te weten:

- Afschaffing Wsw: nieuwe instroom van Sw-ers is vanaf 1 januari 2015 niet meer mogelijk, personen die al een Wsw-plek hebben behouden deze.
- De rijkssubsidie per Sw-medewerker daalt van € 26.000 in 2014 naar € 22.700 op termijn. Dat betekent een verlaging van € 3.300 per fte.

Berenschot schetst dat deze gevolgen de medewerkers van de sociale werkvoorziening treffen, als ook de nieuwe doelgroepen van de Participatiewet, de werkgevers in de regio en de gemeenten. Vanaf 1 januari 2015 zal er geen instroom meer zijn in de Sw, terwijl de (natuurlijke) uitstroom naar verwachting tussen de 5% en 6% per jaar zal bedragen. Op dit moment ligt de gemiddelde leeftijd van de Sw-medewerkers en het regulier personeel van Westrom en de Risse rond de vijftig jaar. Deze gemiddelde leeftijd zal de komende jaren alleen maar stijgen. Bij handhaving van de huidige organisaties, leidt uitstroom op termijn tot sluiting van werksoorten en tot beperktere mogelijkheden voor het aantrekken van nieuwe werksoorten en daarmee tot beperktere mogelijkheden voor de inzet van mensen uit de doelgroep van de Participatiewet.

In het rapport geeft Berenschot aan dat veel werkgevers uit de regio gebruik maken van de mogelijkheden van Westrom en De Risse. Deze mogelijkheden worden, bij handhaving van de huidige organisaties, op termijn afgebouwd en/of beperkt.

De bezuiniging op de rijkssubsidie betekent voor de gemeente Weert dat de uitvoeringskosten voor de SW in 2019 ca. € 6.400.000 zullen bedragen, terwijl het Wsw-budget nog slechts € 5.700.000 bedraagt. Tenzij uw raad daarin andere keuzes zou maken, zal het tekort ad € 700.000 ten laste gaan van het Participatiebudget. Hierdoor resteert een steeds kleiner budget voor het steeds groter wordende aantal nieuwe doelgroepen die een beroep op de gemeente doen. Immers, ook de mensen die voorheen instroomden in Sw of de Wajong, vallen sinds 1 januari onder de Participatiewet en daarmee ook onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Daarnaast geeft Berenschot aan dat bij krimp een schaalnadeel ontstaat voor de Sw bedrijven. In 2018 zal 20% van de huidige Sw-medewerkers zijn uitgestroomd. Om de kostenontwikkeling te beheersen zou dat moeten betekenen, dat ook 20% van het regulier personeel moet zijn afgevoerd. Echter, op een bepaald moment worden de professionele stafafdelingen te klein en kunnen niet meer meekrimpen met de krimpende Sw populatie. Dat resulteert in een verdere kostenstijging per Sw-medewerker (overhead).

Onderzoek naar fusie Westrom en De Risse

In het licht van bovenstaande heeft Berenschot in opdracht van de gemeenten een eventuele fusie tussen Westrom en De Risse onderzocht. Daarbij hebben de raden een aantal randvoorwaarden en aandachtspunten meegegeven, te weten:

Samenvatting randvoorwaarden:

- De werkgelegenheid, de continuïteit, de kwaliteit van de begeleiding en de primaire arbeidsvoorwaarden van de Sw-medewerkers blijven gewaarborgd binnen de kaders van de Cao-afspraken en de wetgeving.
- Voor het regulier personeel zal met de vakbonden een sociaal plan worden overeengekomen, waarbij de bestaande sociale plannen als uitgangspunt dienen.
- De productielocaties worden over de regio Midden-Limburg gespreid; er komt één centrale locatie voor directie en staf.
- Onderzoeks-, frictie- en transitiekosten worden gefinancierd uit de reserves van Westrom en De Risse.

Samenvatting aandachtspunten:

- Wat zijn de synergievoordelen, zijn deze realistisch, hoe groot is het risico dat deze voordelen niet gerealiseerd worden?
- Anticiperen op de Participatiewet.
- Aandacht voor de menselijke kant en de cultuurverschillen.
- Financiële verschillen tussen beide bedrijven en de consequenties daarvan.
- Stemverhoudingen en sturingsmogelijkheden van raden.
- Fusie tegenover vergaande samenwerking of andere alternatieven.
- Positie van de gemeente Cranendonck.

OPLOSSINGSRICHTINGEN

Voordelen fusie volgens het rapport Berenschot

Zoals reeds aangestipt, heeft de Participatiewet verantwoordelijkheden naar gemeenten verlegd en wordt verwacht dat er op regionaal niveau samenwerking plaatsvindt tussen gemeenten, UWV en werkgevers om de nieuwe taken effectief uit te voeren. Hierdoor ontstaat het zogenaamde regionale Werkbedrijf, dat zorgdraagt voor een effectieve begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking naar werk bij reguliere werkgevers. Op regionaal niveau is in 2011 al een stuurgroep regionaal arbeidsmarktbeleid ingesteld en zijn afspraken over de werkgeversdienstverlening gemaakt. Berenschot concludeert dat fusie van Westrom en De Risse een logische volgende stap in die ontwikkeling is en bijdraagt aan een gezamenlijke en eenduidige benadering van en dienstverlening aan werkgevers in de regio op een uniforme, gerichte en effectieve manier, met als uitgangspunt: voor elke werkgever één accountmanager die optreedt namens alle gemeenten, Sw en UWV in de arbeidsmarktregio Midden-Limburg.

Daarnaast concludeert Berenschot dat fusie ertoe leidt dat de negatieve consequenties (forse bezuinigingen en krimp Sw populatie) van de Participatiewet voor Sw-medewerkers, gemeenten, nieuwe doelgroepen en werkgevers in de regio weliswaar niet voorkomen, maar wel verzacht worden.

Berenschot geeft aan dat fusie voor Sw-medewerkers betekent dat er meer mogelijkheden zijn om medewerkers aan het best passende werk te helpen, dat er langer meer keuze uit werksoorten is en dat er meer mogelijkheden zijn om de juiste werkbegeleiders op de juiste groep/werksoort in te zetten.

Berenschot geeft daarbij aan dat het van belang is dat de fusie-organisatie nieuwe werksoorten genereert en de ondernemingsactiviteiten verbreedt, bijvoorbeeld activiteiten in het kader van arbeidsmatige dagbesteding of andere activiteiten in het kader van de transformatie in het sociaal domein. Ook de fusie-organisatie dient te innoveren en 'fit en vitaal' te blijven.

Uit het rapport Berenschot blijkt dat door fusie voor gemeenten een financieel voordeel ontstaat. De fusie op zich leidt tot enige synergievoordelen. Maar belangrijker: fusie geeft meer mogelijkheden om de reguliere organisatie mee te laten krompen met de daling in het aantal Sw-medewerkers, zonder dat professionele stafafdelingen te klein en te kwetsbaar worden.

Tenslotte geeft Berenschot aan, dat er door fusie meer commerciële mogelijkheden voor beide organisaties ontstaan, zoals Cross selling, het gebruik maken van elkaars expertise en sterke kanten. Ook is het voor de fusieorganisatie door meer massa beter mogelijk om nieuwe proposities te creëren en uit te rollen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan business post, catering en scannen.

Berenschot concludeert dat de financiële voordelen betekenen, dat er meer geld uit het Participatiebudget overblijft voor de begeleiding van de andere (nieuwe) doelgroepen.

Gemeente Cranendonck

Cranendonck ligt buiten de arbeidsmarktregio Midden-Limburg en werkt op het gebied van werkgeversdienstverlening en nieuwe doelgroepen samen met gemeenten uit de arbeidsmarktregio Zuidoost Brabant. Bij het onderzoek van Berenschot is gebleken dat Cranendonck voor uitvoering

van Sw-oud echter wil blijven deelnemen aan Gemeenschappelijke Regeling De Risse. Indien er tot een fusie besloten wordt, wil Cranendonck ook deelnemen aan de nieuwe fusieorganisatie.

Besturing

Zowel Westrom als De Risse is een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Om formeel juridische redenen kunnen gemeenschappelijke regelingen niet fuseren. In geval van fusie stelt Berenschot voor dat De Risse als GR blijft bestaan en de Westrom-gemeenten tot deze gemeenschappelijke regeling toetreden. Het uitgangspunt is dat elke deelnemende gemeente in de nieuwe GR één stem heeft.

Voor besluiten die zwaarwegende gevolgen hebben voor de oorspronkelijke Westrom of De Risse gemeenten stelt Berenschot voor om deze met unanimiteit van stemmen te nemen.

Risico's

Uit het rapport Berenschot blijken niet alleen voordelen voor een fusie, maar ook risico's.

Zo heeft Berenschot verschillen in cultuur tussen Westrom en De Risse geconstateerd. Aangegeven wordt dat de werknemers en directies zelf geen belemmering zien om samen te werken: zowel OR- en als directies staan positief tegenover een eventuele fusie. De culturele verschillen worden door Berenschot overbrugbaar geacht, indien daaraan tijd en zorgvuldige aandacht besteed wordt.

De financiële risico's in de exploitatie bestaan volgens Berenschot uit het verschil in loonkosten, verschil in operationeel resultaat en mogelijke aanpassing van de regeling besteding re-integratiegelden bij Westrom. In de volgende paragraaf ('financiële aspecten') staan de maatregelen die Berenschot voorstelt om die risico's weg te nemen.

Verder bestaat volgens Berenschot het risico dat er nu nog niet voorziene extra afvloeiingskosten volgen voor regulier Westrom-personeel waarvan al afscheid is genomen (wachtgeldverplichtingen). Berenschot stelt in dit kader voor om het risico van extra afvloeiingskosten voor regulier Westrom-personeel van wie vóór de fusiedatum al afscheid is genomen voor rekening en risico van Westrom-gemeenten te laten. Indien er na de fusiedatum nog extra afvloeiingskosten ontstaan door de keuze van de Westrom-gemeenten over de inzet van het Participatiebudget, dan zullen ook deze extra kosten ten laste worden gebracht van de Westrom gemeenten.

Financiële aspecten

Berenschot heeft naar aanleiding van de aandachtspunten van de gemeenteraden de synergievoordelen bepaald die minimaal behaald zullen worden. Deze bedragen € 0,5 mln. per jaar, met een bovengrens van € 1,4 mln. per jaar. Dit bedrag is lager dan het eerder door Deloitte op € 2,7 mln. bepaalde bedrag. Belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- voordelen die ook zonder fusie bereikt kunnen worden zijn niet meegeteld;
- er is vanuit gegaan dat alle productielocaties gehandhaafd worden zodat daar geen voordelen ontstaan;
- alleen harde aanwijsbare synergievoordelen zijn meegenomen.

Daarnaast heeft Berenschot een schatting gemaakt van het voordeel van het voorkomen van schaalnadelen bij een krimpende organisatie, zonder fusie, en deze geschat op € 0,5 mln. per jaar in 2018.

Fusie leidt volgens Berenschot op termijn tot een voordeel van minimaal € 1,0 mln. tot maximaal € 1,9 mln. per jaar.

Berenschot heeft de transitiekosten berekend op € 0,9 mln. Deze kosten betreffen met name activiteiten om tot een gezamenlijke cultuur te komen, kosten voor systemen en kosten voor zorgvuldige begeleiding van het personele traject en op beperkte schaal afvloeiingskosten voor regulier personeel. Aangezien de synergie-effecten beperkt zijn, zijn de afvloeiingskosten relatief laag.

De transitiekosten van € 0,9 mln. kunnen volgens Berenschot betaald worden uit de reserves van Westrom en De Risse.

Berenschot heeft geconstateerd dat het financiële resultaat per Sw-medewerker van De Risse beter is dan bij Westrom. Dit heeft twee oorzaken:

- De gemiddelde loonkosten van Sw-medewerkers bij Westrom zijn hoger dan bij Risse.
- Het verschil tussen opbrengsten gegenereerd door Sw-medewerkers en de kosten die daarvoor gemaakt moeten worden (kosten regulier personeel, huisvestingslasten enz.) is positiever bij De Risse dan bij Westrom (verder genoemd: het operationeel resultaat).

Het verschil in loonkosten is volgens Berenschot historisch gegroeid en niet beïnvloedbaar, omdat de Sw-medewerkers opgebouwde rechten hebben. In 2016 bedraagt het verschil € 750 per fte per jaar.

Berenschot geeft aan dat fusie dus een (financiële) verslechtering voor De Risse-gemeenten impliceert. Om dit te voorkomen wordt voorgesteld dat De Risse-gemeenten na fusie het loonkostenvoordeel in de toekomst behouden door middels een lagere gemeentelijke bijdrage.

Verder geeft Berenschot aan, dat het operationeel resultaat van Westrom afgelopen jaren door een doorgevoerde reorganisatie aanzienlijk is verbeterd. Niettemin is er in 2016 nog een aanzienlijk verschil: het operationeel resultaat van Westrom bedraagt dan ruim € 400 per fte, terwijl dat van De Risse in 2016 ruim € 1000 per fte bedraagt. De oorzaken zijn volgens Berenschot hiervoor zijn: minder detacheringen (externe plaatsingen van Sw-ers), meer regulier personeel en hogere huisvestingslasten bij Westrom.

Bovendien geeft Berenschot aan dat de begroting van Westrom er vanuit gaat dat gemeenten jaarlijks € 1,1 mln. blijven besteden bij Westrom voor het uitvoeren van re-integratietaken. Deze regeling gold tot aan de komst van de Participatiewet. Als deze regeling vervalt, houdt dit een verdere verslechtering van het resultaat van Westrom in. Berenschot geeft aan dat de Westrom-gemeenten in onderling overleg en in overleg met Westrom deze regeling opnieuw gaan bezien in het licht van de Participatiewet en daarbij ook de mogelijkheden gaan betrekken om meer ander werk aan Westrom te gunnen door middel van inbesteding.

Het verschil in operationeel resultaat impliceert bij fusie een risico voor De Risse-gemeenten. Berenschot stelt voor dat Westrom-gemeenten in het bestuur van Westrom maatregelen nemen om het operationeel resultaat te verbeteren en daarbij afspraken met betrekking tot inkoop van re-integratie en gunning van ander werk aan Westrom te betrekken. Er wordt ook gekeken naar een verbreding van taken, binnen en buiten de Participatiewet (bijv. extra taken binnen het sociale domein, beschut werken nieuw, arbeidsmatige dagbesteding, samenwerking met onderwijsorganisaties).

Als uitgangspunt formuleert Berenschot een bedrijfsfilosofie die gericht is op het zo regulier mogelijk plaatsen van mensen. Dit moet leiden tot verbetering van het operationeel resultaat van Westrom in 2016 tot € 600 per fte met reëel uitzicht op verdere verbetering in 2017 naar € 800 per fte, blijkend uit onderliggende maatregelen en de doorrekening daarvan.

Indien het loonkostenvoordeel voor De Risse-gemeenten behouden blijft en Westrom een verbetering in operationeel resultaat realiseert, leidt fusie volgens Berenschot voor elke Westrom- en elke De Risse-gemeente tot financieel voordeel.

Conclusie

Berenschot stelt concluderend in zijn rapport dat fusie van Westrom en De Risse een logische volgende stap is naar één werkgeversbenadering in de regio, meer perspectief voor Sw-medewerkers, mogelijke nieuwe doelgroepen en nieuwe op te pakken activiteiten biedt en op termijn een lagere belasting van het Participatiebudget van gemeenten betekent, waardoor er meer middelen beschikbaar blijven voor de andere doelgroepen van de Participatiewet.

Berenschot formuleert hierbij als randvoorwaarde, dat alvorens tot fusie kan worden overgegaan, Westrom effectieve maatregelen dient te nemen om het operationeel resultaat te verbeteren en nieuwe afspraken met gemeenten te maken met betrekking tot inzet van re-integratiemiddelen en het gunnen van ander werk. Daarbij dient ook te worden gekeken naar een verbreding van taken, binnen en buiten de Participatiewet.

Vervolgens concludeert Berenschot dat voorbereiden van (besluitvorming over) de maatregelen ter verbetering van het operationeel resultaat van Westrom kan plaatsvinden in 2015 en dat deze maatregelen effect moeten hebben vanaf 2016. Berenschot concludeert op basis hiervan dat fusie in principe kan plaatsvinden per 1 januari 2017, op voorwaarde dat het operationeel resultaat van Westrom verbetert van de nu voorziene € 400 per fte in 2016 naar € 600 in 2016 en dat er bovendien reëel uitzicht is op verbetering naar € 800 per fte in 2017, blijkend uit genomen maatregelen en doorrekening daarvan.

Alternatieven

Een fusie tussen Westrom en De Risse is niet de enige oplossing om het hoofd te bieden aan de recente wetwijzigingen en de daaraan verbonden financiële en maatschappelijke gevolgen. Het is op dit moment echter wel de enige oplossing die (vrij) volledig in kaart kan worden gebracht en die financieel doorgerekend kan worden. Andere oplossingen zijn pas globaal geïnventariseerd, moeten nog (verder) worden uitgewerkt, met mogelijke ketenpartners besproken en kunnen op termijn pas worden doorgerekend. Dit vergt tijd. Desondanks zijn er wel alternatieven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

1) Intensivering samenwerking

Een alternatief voor fusie is de huidige samenwerking tussen Westrom en De Risse te intensiveren en uit te bouwen. Beide bedrijven hebben al samen met Vebego een joint venture, waarin de activiteiten groen & grijs en schoonmaak zijn ondergebracht. Daarnaast werken de bedrijven al nauw samen op het gebied van personeels- en salarisadministratie.

Samenwerking biedt meer autonomie, de consequentie daarvan is echter minder uniformiteit. Het bestaan van twee directies en twee besturen betekent dat verschillen in belangen en gerichtheid blijven voortduren. De kans op het behalen van de voorziene synergievoordelen en het bereiken

van één gezamenlijke werkgeversbenadering in de arbeidsmarktregio zou daarmee kleiner kunnen worden.

2) Huidige Situatie handhaven

Beide bedrijven werken nu op een aantal onderdelen samen. Dit kan op de zelfde wijze gecontinueerd worden. Dit impliceert dat de problemen die gaan ontstaan door een verdere afname van Sw-medewerkers, door natuurlijk verloop, ook binnen de eigen GR opgevangen dient te worden.

3) Uitbreiding activiteiten

Door de huidige infrastructuur van De Risse te benutten voor alternatieve activiteiten, kunnen wellicht extra inkomsten gegenereerd worden. Denk bijvoorbeeld aan een samenwerking met PSW voor de arbeidsmatige dagbesteding. Een dergelijke samenwerking kan voor alle betrokken partijen financiële voordelen opleveren: extra inkomsten voor De Risse, het reduceren van kosten en mogelijk goedkopere inkoop vanuit de WMO. Dit onderdeel moet nog verder onderzocht en uitgewerkt worden.

Het uitbreiden van activiteiten is overigens altijd een noodzakelijke ontwikkeling; zowel bij fusie als bij geen fusie. Door de krimp van het aantal Sw-medewerkers zullen de overheadkosten in alle gevallen gaan toenemen. Samen met de financiële gevolgen van de bezuinigingen op de Rijkssubsidie, zal dit leiden tot een financieel tekort op de uitvoering van de Sw. Voor de Risse wordt dit omslagpunt ergens in 2018 verwacht.

Wensen en bedenkingen

Uit het rapport Berenschot blijkt dat een fusie tussen De Risse en Westrom voordelen met zich meebrengt. Het rapport geeft echter ook inzicht in de verschillen tussen beide bedrijven. De huidige financiële verschillen kunnen voor De Risse-gemeenten risico's betekenen. De Risse staat er momenteel immers op alle vlakken financieel gunstiger voor: het operationeel resultaat is beter, De Risse is niet afhankelijk van structurele bijdragen van de deelnemende gemeenten, heeft een groter eigen vermogen en heeft geen langdurige verplichtingen voor een nieuwe productiehal. Berenschot heeft oplossingen aangedragen die de risico's voor De Risse-gemeenten moeten beperken.

Zodra de fusie wordt doorgevoerd, is het niet meer mogelijk om de financiële verschillen tussen de oorspronkelijke bedrijven inzichtelijk te maken. Dit feit benadrukt het belang om –in geval van een fusie- vóóraf duidelijke, meetbare voorwaarden te formuleren. Dit is juridisch ook mogelijk. Om tot een fusie van beide bedrijven te komen, stelt Berenschot namelijk voor om de Westrom-gemeenten -juridisch gezien- toe te laten treden tot de bestaande gemeenschappelijke regeling van De Risse. Deze GR biedt op grond van artikel 33 lid 2 de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan eventuele toetredende gemeenten.

Wij hebben een lijst opgesteld met voorwaarden die wij in ieder geval relevant achten indien tot een fusie zou worden besloten. Wij verzoeken u om uw wensen en bedenkingen over deze geformuleerde voorwaarden aan ons kenbaar te maken. Daarnaast verzoeken wij u om uw eventuele andere wensen en bedenkingen over een eventuele fusie tussen De Risse en Westrom aan ons kenbaar te maken.

Voorwaarden college in geval van fusie:

1. Indien besloten wordt tot een fusie van Westrom en De Risse per 1 januari 2017, dient de voorwaarde te worden gesteld dat het operationeel resultaat van Westrom in 2016 verbetert naar € 600 per fte en voorts dat er reëel uitzicht dient te zijn op verbetering naar

€ 800 per fte in 2017.

Om deze verbetering te kunnen monitoren dient per kwartaal een rapportage te worden opgeleverd waarin de voorgenomen maatregelen en de effecten hiervan worden toegelicht. De cijfers dienen een positieve trend te laten zien. De Risse-gemeenten zullen voor deze controle een (externe) deskundige aanwijzen.

2. Bij de maatregelen ter verbetering van het operationeel resultaat van Westrom dienen de afspraken over de gunning van re-integratiemiddelen uit het Participatiebudget tussen Westrom en de Westrom-gemeenten te worden betrokken.
De Westrom-gemeenten dienen garant te blijven staan voor de huidige omvang van investering aan re-integratiemiddelen, of het moet vóór de fusie duidelijk zijn hoe de Westrom-gemeenten de geldstroom gezamenlijk met Westrom afbouwen zonder dat het operationele resultaat hierdoor negatief beïnvloed wordt.
Daarbij wordt ook inzichtelijk gemaakt welke voorzieningen zijn getroffen voor de afvloeiing en WW-lasten van de 27 fte ambtelijk personeel en welke kosten hiermee gemoed zijn. De lasten die met deze werknemers zijn gemoed, zijn altijd voor rekening van de Westrom-gemeenten.
3. Het bedrag dat De Risse- en de Westrom-gemeenten bij de nieuwe organisatie investeren dient minimaal op het niveau van 2016 gehandhaafd te worden.
De gemeenten in Midden-Limburg dienen daarnaast afspraken te maken over het gemiddelde investeringsbedrag per inwoner bij de toekomstige organisatie.
4. Zowel De Risse als Westrom dienen de mogelijkheden voor een verbreding van taken te inventariseren, zowel binnen als buiten de Participatiewet. Er dient een visie te worden opgesteld over de samenwerking met andere partners in de keten Zorg, Welzijn en onderwijs. Hierover dienen met de partners ook concrete afspraken te zijn gemaakt. Per kwartaal dient over de voortgang te worden gerapporteerd.
5. Gezamenlijk dient te worden onderzocht of de portfolio van de fusie organisatie door samenwerking met andere Wsw bedrijven kan worden verbreed.
6. Indien besloten wordt tot een fusie van Westrom en De Risse, dient de voorwaarde te worden gesteld dat het werk dicht bij de mensen georganiseerd blijft. Binnen de huidige GR-gebieden moeten voldoende passende werkplekken beschikbaar blijven.
7. Als uitgangspunt voor de nieuwe organisatie dient een bedrijfsfilosofie te gelden die gericht is op het zo regulier mogelijk plaatsen van werknemers.
8. Als uitgangspunten voor risicoverdeling en besturing wordt het volgende bepaald:
  - a) Het verschil in operationeel resultaat wordt tot en met 2018 gecompenseerd. Deze compensatie wordt in drie jaar afgebouwd. Het verschil in betaling tussen de Westrom en De Risse-gemeenten bedraagt in 2016 € 650, in 2017 € 425 en in 2018 € 200.
  - b) Het verschil in subsidieresultaat wordt jaarlijks volledig door de Westrom-gemeenten gecompenseerd. Jaarlijks wordt vastgesteld hoeveel het verschil in subsidieresultaat per fte bedraagt. Voor 2016 bedraagt het verschil € 758, voor 2017 € 732 en voor 2018 € 701.
  - c) De Westrom-gemeenten blijven verantwoordelijk voor alle afvloeiingskosten bovenop de voorziene € 1.030.000. Om deze kosten meetbaar en inzichtelijk te maken, dient hiervoor een afzonderlijke post in de begroting te worden opgenomen.

- d) Alle activa gaan tegen boekwaarde over naar de fusieorganisatie.
  - e) Er wordt gestreefd naar verkoop of het rendabel maken van het ITR pand van Westrom.
  - f) Het benodigd weerstandsvermogen en het vrij besteedbaar eigen vermogen van Westrom en De Risse dient per fusiedatum te worden bepaald.
Indien het vrij besteedbaar eigen vermogen ónder het benodigd weerstandsvermogen ligt, dient dit door de betreffende gemeenten te worden aangevuld.
Indien het vrij besteedbaar eigen vermogen bóven het benodigd eigen vermogen ligt, komt het toe aan de oorspronkelijke gemeenten.
9. Uw Raad dient ieder kwartaal over de voortgang van genomen maatregelen ter verbetering van het operationeel resultaat van Westrom te worden geïnformeerd.
10. Aan uw Raad dient vóór 1 oktober 2016 een rapportage te worden voorgelegd of Westrom -naar de mening van het college- aan alle gestelde voorwaarden heeft voldaan.
11. Indien Westrom aan alle gestelde voorwaarden heeft voldaan, dient aan uw Raad een rapportage te worden voorgelegd hoe de transitie naar de fusieorganisatie wordt voorbereid en uitgevoerd. Onderdeel hiervan is een plan van aanpak voor de cultuurverandering van medewerkers.
Bij deze stukken dient tevens de tekst van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling ter vaststelling aan uw Raad te worden aangeboden. Deze nieuwe GR wordt gebaseerd op de huidige tekst van de GR De Risse. De huidige GR dient naar aanleiding van de recent gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) te worden geactualiseerd en in 2015 opnieuw te worden vastgesteld.
12. Gezien de gewijzigde stemverhoudingen dient in de nieuwe GR een lijst met onderwerpen te worden opgenomen waarvoor unanimititeit van stemmen vereist is.

FINANCIËLE GEVOLGEN

Reeds toegelicht.

COMMUNICATIE

Niet van toepassing.

EVALUATIE

Wij hebben hierboven onder punt 9, 10 en 11 enkele ideeën opgenomen hoe wij uw Raad verder kunnen informeren. Mocht u hierover andere ideeën of aanvullende wensen hebben, verzoeken wij u dit aan te geven.

ADVIES RAADSCOMMISSIE

Bedrijfsvoering en inwoners (BV-IW) Het advies van de raadscommissie Bedrijfsvoering en inwoners (BV-IW) is:
(BV-IW) ➤

- ◆ Tijdens de raadsvergadering zullen nog wensen en bedenkingen worden ingebracht.

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,
de secretaris, de burgemeester,

M.H.F. Knaapen

A.A.M.M. Heijmans

Nummer raadsvoorstel: RAD-001084

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 februari 2015;

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van het rapport Berenschot d.d. 05-01-2015 (met aangepaste bijlage 5 d.d. 12 februari 2015) inzake het "Onderzoek eventuele fusie Westrom en De Risse".
2. Wensen en bedenkingen over de door het college geformuleerde voorwaarden voor een eventuele fusie tussen De Risse en Westrom aan het college kenbaar te maken.
3. Eventuele overige wensen of bedenkingen ten aanzien van een eventuele fusie tussen De Risse en Westrom kenbaar te maken aan het college.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 25 maart 2015.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans